

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)

E 80/2017 vp

Valtioneuvoston selvitys: EMU:n kehittäminen

Finanssiala tukee Suomen EMU-jäsenyyttä ja pankkiunionin rakentamista

- Finanssiala tukee Suomen EMU-jäsenyyttä, yhteistä valuuttaa ja pankkiunionia. Suomen on jatkossakin oltava mukana EMU:n ytimessä.
- Talous- ja rahaliiton kehittämisessä on nojattava nykyistä enemmän markkinakurin hyödyntämiseen ja jäsenmaiden oman vastuun korostamiseen. Nykyisen laajuudessa EMU:ssa ei ole edellytyksiä eikä tarvetta fiskaaliunionin luomiseen.
- On tärkeää, että kaikkien pankkiunionimaiden pankkijärjestelmät saatetaan terveelle pohjalle ennen kuin pankkiunionin yhteisvastuuta lisätään nykyisestä.
- Finanssiala on suhtautunut kriittisesti komission vuonna 2015 tekemään esitykseen yhteisestä talletussuojasta. Komission hiljattain tekemät uudet ehdotukset vievät kuitenkin asiaa oikeaan suuntaan. Ehdotukset kaipaavat vielä täsmentämistä ja täydentämistä. Erityisesti tämä koskee reunaehtoja, joiden toteutuessa yhteisvastuuta voidaan ottaa käyttöön. Näihin kuuluu mm. kysymys valtionpapereiden vakavaraisuussäätelyn uudelleenarvioinnista.

1 EMU:n kehittämisessä nojattava markkinakurin hyödyntämiseen ja jäsenmaiden oman vastuun korostamiseen

Finanssiala (FA) on tukenut Suomen EMU-jäsenyyttä, yhteistä valuuttaa ja pankkiunionia. Ne luovat osaltaan vakaata toimintaympäristöä suomalaiselle yritystoiminnalle ja edesauttavat talouskasvun ylläpitämistä ja hyvinvoinnin rakentamista.

Samalla FA on kuitenkin suhtautunut kriittisesti yhteisvastuun lisäämiseen pankkiunionissa ja yleisemminkin talous- ja rahaliitossa sekä korostanut, että yhteisvastuun käyttökynnys on pidettävä riittävän korkealla. Tämän kannan taustalla on ollut paitsi huoli moraalikadon yleistymisestä, myös EMU-maiden talouksien ja finanssisektorien huomattavat kuntoerot. Niin kauan kuin erot jatkuvat, yhteisvastuun kasvattaminen johtaisi hyötyjen ja kustannusten epäoikeudenmukaiseen jakautumiseen maiden välillä.

Edellä kuvatut näkemykset ovat edelleen relevantteja ja ohjaavat alan suhtautumista myös EMU:n kehittämiseen. Suomen on jatkossakin oltava mukana EMU:n ytimessä. FA suhtautuu myönteisesti siihen, että markkinakuria käytetään nykyistä enemmän EMU-maiden talouspolitiikan ohjauskeinona. Samalla se korostaa kunkin jäsenmaan omaa vastuuta taloudenpidostaan.

FA:n mielestä nykyisen laajuudessa talous- ja rahaliitossa ei ole edellytyksiä eikä tarvetta fiskaaliunionin kehittämiseen. Vakausjoukkolainojen ("eurobondien") käyttöönotto merkitsisi pitkälle vietyä yhteisvastuuta, johon väistämättä liittyy suuri moraalikato-ongelma. Tähän ongelmaan ei ole toistaiseksi esitetty toimivaa ratkaisumallia, minkä vuoksi vakausjoukkolainat eivät ole realistinen vaihtoehto. Lisäksi eri maiden kilpailukyky- ja ylivelkaantumisongelmat tulisi ratkaista kestäväällä tavalla, ennen kuin vakausjoukkolainojen käyttöönottoa voitaisiin edes harkita.

Yhteinen budjetti tai muu suhdannetasausmekanismi voisi tulla kyseeseen vain sellaisten maiden välillä, jotka ovat tulotasoltaan sekä työ- ja muiden markkinoiden toimivuuden osalta samankaltaisia. Muussa tapauksessa budjetista muodostuisi vain uusi tukijärjestelmä, jolla rahaa kanavoidaan toistuvasti tiettyjen maiden tarpeisiin. Nykytilanteessa edellytykset yhteisen budjetin tai muun suhdannetasausmekanismin perustamiseen ovat vähäiset.

Suhdannetasausmekanismia koskeva keskustelu kytkeytyy myös talous- ja rahaliiton sosiaalisen ulottuvuuden syventämiseen. Tähän liittyvät mm. eläketurvaa koskevat kysymykset. Suomalaisen työeläkejärjestelmän kannalta on tärkeää, että lakisääteistä eläketurvaa koskevat päätökset tehdään jatkossakin kansallisella tasolla.

Pääomamarkkinoiden integraation syventäminen on kannatettava asia sekä EU- että EMU-tasolla. Tämä on tehtävä ensisijaisesti esteitä poistamalla, ei luomalla uutta sääntelyä. Olennaista on myös markkinaehtoisuus – julkinen valta ei saa alkaa ohjailla pääomien allokoitumista taloudessa.

2 Riskien vähentäminen tärkeää pankkiunionin viimeistelyssä

FA:n mielestä on tärkeää, että kaikkien pankkiunionimaiden pankkijärjestelmät samoin kuin yksittäiset pankit saatetaan terveelle pohjalle. Tämä on tehtävä ennen kuin pankkiunionin yhteisvastuuta voidaan lisätä nykyisestä.

Järjestämättömien saamisten ja muiden ongelmaerien hoitamisessa tulee nojata olemassa oleviin EU-säännöksiin. Ensisijaisesti tulee etsiä markkinaehtoisia ratkaisukeinoja. Mikäli se ei ole mahdollista, sijoittajanvastuuta on käytettävä elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin mukaisesti. Jos ongelmien hoitamisessa käytetään omaisuudenhoitoyhtiöitä ("roskapankkeja"), niiden tulee olla kansallisia ja mahdolliset tappiot tulee kattaa kansallisesti, ei yhteisvastuullisesti. Tarvittaessa EU:ssa voidaan luoda harmonisoitu kehikko, jota maat kansallisesti soveltavat.

Finanssiala on suhtautunut kriittisesti komission kaksi vuotta sitten antamaan asetusesitykseen yhteisestä talletussuojajärjestelmästä (European Deposit Insurance Scheme, EDIS). FA ei ole nähnyt tarvetta eikä edellytyksiä komission esityksen mukaisen järjestelmän käyttöönottoon, koska eri maiden pankkisektorien ja talletussuojajärjestelmien kuntoerot ovat suuret. Mikäli yhteiseen talletussuojaan siirryttäisiin nykypohjalta, se johtaisi hyötyjen ja kustannusten hyvin epäoikeudenmukaiseen jakautumiseen jäsenmaiden ja niiden pankkien kesken.

Tämän vuoden lokakuussa antamassaan pankkiunionitiedonannossa komissio teki uusia ehdotuksia, joilla se yrittää vauhdittaa yhteistä talletussuojaa koskevien

neuvottelujen etenemistä Euroopan parlamentissa ja neuvostossa. Se ehdotti, että ensimmäisessä vaiheessa yhteiseen talletussuojaan ei sisältyisi yhteisvastuuta vaan kyseessä olisi pelkästään likvideettitukijärjestely. Kukin kansallinen talletussuojarahasto joutuisi ensin käyttämään omat varansa, ennen kuin se voisi saada lainamuotoista tukea yhteiseltä talletussuojarahastolta. Mahdolliset tappiot kannettaisiin kansallisesti.

Komissio ehdotti lisäksi, että ennen kuin siirrytään toiseen vaiheeseen, johon sisältyy likvideettituen lisäksi myös yhteisvastuuta tappioista, pankeille olisi tehtävä kohdennettu tasearviointi, jonka perusteella niille määrättäisiin korjaavia toimenpiteitä. Yhteisvastuun käyttöönotto tapahtuisi asteittain. Kansalliset talletussuojarahastot jäisivät edelleen toimimaan yhteisen rahaston rinnalle ja kantamaan osan mahdollisista tappioista.

FA katsoo, että komission uudet ehdotukset ovat oikeansuuntaisia ja korjaavat osan ongelmista, joita alkuperäisessä EDIS-asetusesityksessä oli. Ehdotukset kaipaavat kuitenkin vielä monelta osin täsmentämistä ja täydentämistä. Erityisesti tämä koskee reunaehtoja, joiden toteutuessa voidaan siirtyä ensimmäisestä vaiheesta toiseen vaiheeseen ja ottaa yhteisvastuuta käyttöön. Tasearvioinnin ja pankkien ongelmasaamisten siivoamisen lisäksi tulisi FA:n mielestä arvioida huolella sitä, miten valtionpapereiden kohtelua pankkien vakavaraisuussäätelyssä olisi tarpeen uudistaa. Lisäksi tulisi varmistaa, että sijoittajanvastuuta käytetään kaikissa tilanteissa EU-sääntöjen mukaisesti ja että pankeilla on riittävästi sijoittajanvastuun alaisia eriä taseissaan.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila

pääekonomisti